

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény Tárgy: „Zöld könyv a házasság felbontására vonatkozó ügyekben alkalmazandó jogról és joghatóságról”

COM(2005) 82 final

(2006/C 24/08)

2005. március 14-én az Európai Bizottság az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262 cikke alapján úgy határozott, hogy kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő kérdésben: „Zöld könyv a házasság felbontására vonatkozó ügyekben alkalmazandó jogról és joghatóságról”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció (SOC) 2005. szeptember 5-én elfogadta véleményét (előadó: Daniel RETUREAU).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. szeptember 28–29-én tartott, 420. plenáris ülésén (a szeptember 28-i ülésnapon) 161 szavazattal 4 ellenében, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Az Európai Bizottság javaslatának ismertetése

1.1 Az Európai Bizottság zöld könyv kiadásával konzultációt kezdeményezett a házasság felbontására vonatkozó nemzetközi ügyekben alkalmazandó joghatóság, a kollíziós jogok és a kölcsönös elismerés kérdéseiről; a javasolt alkalmazási terület azonban az Unió tagállamaira korlátozódna (meg kell jegyezni, hogy az öröklésről és végrendelettről szóló zöld könyv a harmadik országbeli személyeket és javakat is tekintetbe vevő megközelítést fogadott el).

1.2 Több nemzetközi hivatkozás vonatkozik közvetlenül vagy közvetve a tárgyra:

– az ENSZ 1966. évi egyezségokmánya és az emberi jogokra vonatkozó európai egyezmények, melyek elismerik a házasságkötés jogát, és kijelentik, hogy házasságot csak a házassulandók szabad és teljes beleegyezése alapján lehet kötni, az érvénytelenség jogkövetkezményei mellett,

– az 1970-es hágai konvenció a bírói hatáskörrel, a hatásköri kritériumokról és a házasság felbontására és a különválásra vonatkozó ügyekben hozott határozatok kölcsönös elismeréséről, melynek aláírói a következő tagállamok: Ciprus, Dánia, Észtország, Finnország, Lettország, Litvánia, Luxemburg,

– a 2201/2003/EK tanácsi rendelet, a továbbiakban „II. Brüsszeli Rendelet” a házassági jogi ügyekben és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról és az ítéletek kölcsönös elismeréséről az Európai Unióban, melyet Dánia kivételével minden tagállamban alkalmazni kell,

– a Vatikán, illetve Portugália, Spanyolország és Olaszország közötti egyezmények a kánonjogi házasságról, annak felbontásáról, valamint a vatikáni bíróságok határozatainak elismeréséről (a Rota Romana, mint a Szentszék bíróságának joghatósága a kánonjogi házasság– mely elvben felbonthatatlan

– érvénytelenítése ügyében a kánonjog által elismert válókok miatt), ⁽¹⁾

– kétoldalú egyezmények, különösen a Finnország és Svédország közötti egyezmény, mely továbbra is érvényben marad a két ország között. Egyes tagállamok szintén kötöttek megállapodásokat harmadik országokkal a családjogi ügyekben alkalmazandó jogról, nevezetesen a külföldi házasságkötés és válás elismeréséről,

– a szerződésekhez csatolt „opt-in” és „opt-out” jegyzőkönyvek, melyek kizárják Dániát, és felajánlják az Egyesült Királyságnak és Írországnak a választás lehetőségét, hogy a polgári jog kösse őket vagy sem.

1.3 Hiábavaló lenne tagadni, hogy mennyire bonyolult ez a kérdés, mely a kollektív tudatban mélyen gyökerező vallási és kulturális sajátosságokhoz kapcsolódik, mely utóbbiak ugyanakkor – mint a családjog egésze – mélyreható változásokon mentek keresztül az utóbbi évtizedekben. Az európai jogalkotó azonban nem hagyhatja figyelmen kívül – a jogbiztonságon és szabadságon alapuló európai térségben, és tekintettel a személyek szabad mozgására – azt a tényt, hogy nagyon sok házasság válással végződik, és hogy közöttük egyre többnek van nemzetközi vetülete.

⁽¹⁾ Meg kell jegyeznünk, hogy 2004. decemberében a spanyol nemzetgyűlés elé terjesztettek egy, a házasságra és a házasság felbontására vonatkozó ügyekben alkalmazandó, a nemzeti jogot módosító törvénytervezetet. Noha az egyház erősen vitatja, Spanyolországban az azonos neműek közötti házasság engedélyezését most fogadták el (az Európai Unió számos tagországában már létezik). Franciaországban létezik egy polgári szerződés, a PACS (polgári együttélési szerződés), amely két, egymás között törvényes házasságot létesíteni nem tudó személy között jön létre, bíró foglalja írásba, és a házasság egyfajta helyettesítését jelenti. A házasság vagy a „kvázi házasság” – mint intézmény és/vagy szerződés – két törvényes korú személyre korlátozódik és a vérfertőzés tilalma továbbra is fennáll; fel kell tennünk a kérdést, hogy a zöld könyv által javasolt, válásra vonatkozó törvénytervezetnek ki kell-e terjednie olyan polgári szerződés – mint a francia PACS – felbontására, vagy egyszerűen a szerződéses kötelezettségek jogszabálya alá tartozzon.

1.4 A nemzeti családjogok területén tapasztalható változások elsősorban a demokrácia elveiből erednek (parlament törvényhozói hatalma), illetve az egyének szabadsága és a személyek egyenlősége elveiből, melyek közrendi kérdések mind közösségi szinten, mind az egyes tagállamok szintjén. Ezért emelkedő tendencia mutatkozik a családjog terén kötött szerződések vonatkozásában (azonos nemű személyek közötti házassági vagy polgári szerződés, megegyezéses válás, örökösödési szerződések stb.).

1.5 Visszafordíthatatlannak tűnnek, habár eltérő ütemben valósulnak meg. A többé-kevésbé meggyökeresedett vallási eszmék kulturális túlsúlya láthatóan szerepet játszik a változások gyorsaságában és tartalmában, melyek összeütközésbe kerülhetnek a régi hagyományokban gyökerező elgondolásokkal és szabályokkal, valamint az azokat tükröző jogi és társadalmi fogalmakkal és elvekkel.

1.6 A tagállamok nemzeti joga mindenesetre igen sokrétű, ami a házasság felbontására és a különválásra alkalmazott jogot, illetve a házasság érvénytelenítésének feltételeit és jogkövetkezményeit illeti; egy tagállam nem ismeri el a válást (Málta). Következésképpen a zöld könyv – bölcsen – nem javasolja az anyagi jog harmonizációját.

1.7 Ehelyett a következő két irányt javasolja a jogalkotás számára abban az esetben, ha a házasság felbontására vonatkozó ügyben nemzetközi (európai) összetevő is felmerül:

- a bírói hatáskör (az illetékes eljáró bíróság meghatározása, és határozatainak elismerése minden tagállamban),
- az illetékes bíróság által alkalmazandó jog meghatározása.

1.8 A II. brüsszeli rendeletnek az illetékes nemzeti joghatóság meghatározására, valamint a bírósági határozatok végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás (*exequatur*) nélküli kölcsönös elismerésére vonatkozó rendelkezései már alkalmazandók a házasság felbontásakor; felmerül azonban a kérdés, hogy azok elegendőek-e vagy sem így változatlanul, és hogy egy ország milyen mértékben tudná vagy sem belső közrendjének rendelkezéseit egy másik tagállam illetékes bírósága ítéletének végrehajtásával szembeállítani, mely más anyagi jogot (és nem feltétlenül saját belső jogát) alkalmazza egy egyedi jogesetben.

1.9 Nagyobb problémát jelentenek a belső szabályok között fennálló jelentős különbségek a házasság felbontására irányuló nemzetközi vetületű kérelmek befogadhatósága esetén; bizonyos esetekben lehetséges, hogy a házasság felbontására irányuló kérelmet nem fogadhatja be a tagállam egyik bírósága sem. Egy ilyen helyzet megfosztja a feleket attól a joguktól, hogy joghatósághoz fordulhassanak, ami ellentétes egy alapjoggal, ezért elfogadhatatlan.

1.10 Szükség lenne a bírói hatáskör megállapításának szabályozására, hogy ezzel elkerülhető legyen annak a jognak a

megtagadása, hogy a felek joghatósághoz fordulhassanak; azonban kérdés, hogy milyen formában?

1.11 Ami az alkalmazandó jogot illeti, néha megkönnyíti a házasság felbontására irányuló eljárást, máskor azonban hosszúvá, bonyolulttá, sőt a felhozható okok vagy feltételek tekintetében korlátozó hatásúvá teheti azt. Amennyiben egyedül az eljáró bíróság szerinti állam joga („*lex fori*”) alkalmazandó, annak az ún. „bíróiságra rohanás” lehet a következménye, ha a felperes megválaszthatja a kérelme számára legkedvezőbb bíróságot és nemzeti jogot; míg a másik fél károsultnak érezheti magát, mivel az a jog nem feltétlenül felel meg elvárásának, ha például nem vagy csak kevésbé kapcsolódik a házastársak nemzetiségéhez vagy a rájuk vonatkozó házasságjoghoz.

1.12 Lehessen-e tehát kérelmezni egy ügynek egy másik illetékes bírósághoz történő áttételét, amennyiben az alperes azt állítja, hogy jobban vagy ugyanúgy kötődik egy másik illetékes eljáró bírósághoz, vagy pedig az első megkeresett joghatóság és az anyagi jogszabályok, melyeket az egy ilyen kérelemnél alkalmaz, nem kötődnek illetve csak kevés objektív kapcsolattal bírnak?

1.13 Az áttétel lehetőségét csak egyszer kellene elfogadni, (a különböző joghatóságok közötti „pingpongozást” elkerülendő) és kellőképpen rövid határidőn belül kellene ítélni az ügyben (sürgősségi eljárás) annak érdekében, hogy a halogatás ne vesse vissza az eljárást. A feleknek ugyanis joguk van a jogerős ítélethez ésszerű határidőn belül, a házasság peres úton történő felbontása esetén is.

1.14 Ami a nemzeti joghatóság által alkalmazandó jogot illeti, a joghatóság esettől függően vagy nemzeti szokásjogát, vagy a nemzetközi magánjog nemzeti szabályait alkalmazza. A zöld könyv nem tárgyalja a harmadik ország szabályai alkalmazásának kérdését (pl. házastársak személyhez kötött joga), mely pedig fontos akkor, ha az egyik házastárs, vagy mindkettő egy harmadik ország állampolgára, ami elég gyakori Európában.

1.15 Az EGSZB helyesli a zöld könyvben ajánlott irányvonalakat, továbbá javasolja, hogy el kellene kerülni az adott ügynek egy harmadik ország bíróságához történő áttételét abban az esetben, ha az egyik házastárs európai állampolgár, mégpedig a házasságra vonatkozó jogtól függetlenül.

1.16 A házasság felbontásának elismerésén túlmenően a házasság érvénytelenítésének és a különválás elismerésének kérdését is vizsgálni kellene. A nemzeti jogok különböznek az érvénytelenítés feltételei és hatálya tekintetében (l. a vélt házasság problémáját). Másrészt, még ha a saját nemzeti joga nem is ismeri el a válást, saját területén az összes tagállam köteles elismerni nemcsak egy másik országban kimondott válás érvényességét, de annak jogi, vagyoni, valamint a személyek jogállására vonatkozó következményeinek összességét is.

1.17 A hágai konvenció hatásköri kritériumai fontossági sorrendben a következők: a felperes szokásos tartózkodási helye („lakhely” – a „common law” értelmében), vagy legalább egyéves folyamatos tartózkodás abban az országban, ahol a kérelmet a bírósághoz (?) benyújtották, a házastársaknak a kérelem benyújtása előtti utolsó közös lakhelye, végül mindkét vagy legalább az egyik házastárs állampolgársága.

1.18 A 2201/2003/EK rendelet – nyolcadik preambulumbekzdése – előírja, hogy: „A házasság felbontására, a különválásra, illetve a házasság érvénytelenítésére vonatkozó határozatok tekintetében ezt a rendeletet csak a házassági kötelékek felbontására kell alkalmazni, és a rendelet nem foglalkozik olyan kérdésekkel, mint például a házasság felbontásának jogalapja, a házasság vagyoni jogi következményei vagy egyéb járulékos vonatkozások” (ugyanakkor el kell ismerni, hogy a házasság felbontásának gazdasági és más következményei az illetékes eljáró bíróság függvényében különbözőek lehetnek).

1.19 Ezen túlmenően a nemzeti joghatóságok végleges határozatait automatikusan el kellene ismerni az Unió valamennyi tagállamában, anélkül, hogy bármilyen további eljárásra lenne szükség a határozat hatályba lépéséhez, valamint végre nem hajtási indokokhoz kellene folyamodni. (3). A végrehajtás érdekében kiadott hatósági bizonyítvány tehát kizárná a jogorvoslat lehetőségét.

1.20 Az általános hatáskör területi jellegű (tagállam, vagy tagállam része az Egyesült Királyság esetében, ahol különböző jog alkalmazandó Angliában, Walesben, Skóciában, Észak-Írországban és Gibraltáron). A rendelet a hágai kritériumokhoz – gyakorlatilag megtartva az azonos sorrendet – hozzáteszi még közös kérelem esetén az egyik vagy másik házastárs szokásos tartózkodási helyét. Ami az állampolgárságot illeti, azonos állampolgárságúnak kell lennie mindkét házastársnak, ha a kérelmet a származási országban nyújtották be, bárhol legyen is bármelyikük tényleges tartózkodási helye vagy lakhelye. A felperes helyben lakási ideje hat hónapra korlátozódik abban az esetben, ha a tartózkodási ország állampolgára.

1.21 A fennmaradó joghatóságról rendelkező 7. cikk (2) bekezdése lehetővé teszi azon házastárs számára, aki tagállam állampolgára, hogy származási országában nyújtsa be kérelmét abban az esetben, ha házastársa harmadik ország állampolgára vagy pedig nem rendelkezik lakóhellyel („domicile”-l a „common law” értelmében) egy tagállam területén sem. Pozitív hatásköri összeütközés alakulhat ki azonban a házastárs által harmadik országban megkeresett joghatósággal. Ezenkívül, ha csak egy harmadik ország joghatósága illetékes, tagállamé nem, és ha a házastársak egyike vagy mindkettő tagállam állampolgára lenne vagy állandó lakcímük egy tagállamban lenne található, és el kívánnák ismertetni a külföldön hozott ítéletet az összes tagállammal vagy legalábbis a nemzetiségük és lakóhelyük szerinti országokkal, akkor arra ez utóbbi országokban a külföldön hozott ítéletekre alkalmazandó jog vagy az esetleges nemzet-

(2) Egyes tagországokban 6 hónapos folyamatos helyben lakási idő elegendő.

(3) Kivéve, ha a közrend esetleges fenntartásához kell folyamodni, amely szigorúan értelmezendő.

közi megállapodásokból eredő kölcsönös elismerési rendelkezések érvényesek: felül kell-e vizsgálni a II. brüsszeli rendeletet e tekintetben a tagállamok állampolgárai esetében? felül kell-e vizsgálni a II. brüsszeli rendeletet e tekintetben a tagállamok állampolgárai esetében?

1.22 A tárgyalt közösségi rendelet tehát a hatáskörök elosztásának a hágai konvenció rendelkezéseivel képest több és kifejezettebb kritériumát fogalmazza meg, ezért annak kellene alapul szolgálnia a házasság felbontására vonatkozó specifikus rendeletben felállítandó kritériumokhoz (például e rendelkezésekre, valamint a határozatok kölcsönös elismerésére való hivatkozással).

1.23 Azonban sem a hágai konvenció, sem az előzőekben idézett „II. Brüsszeli Rendelet” nem tartalmaz rendelkezést a házasság felbontására alkalmazandó jogról, a rendelet alkalmazási területe pedig magára a házasság felbontására, a különválásra és az érvénytelenítésre korlátozódik a házasság felbontásának okaira vagy következményeire való tekintet nélkül; ez utóbbi kérdésekkel az alkalmazandó nemzeti jog foglalkozik.

1.24 Példaként meg kell jegyeznünk, hogy a házasság felbontására, a különválásra vagy az érvénytelenítésre irányuló németországi kérelmek hozzávetőleg 15 %-ának van nemzetközi vonatkozása. Az európai vonatkozású válások száma a különböző tagállamokban nem ismert.

2. Az EGSZB kiegészítő megjegyzései és javaslatai

2.1 Jelenleg az alkalmazott kollíziós szabályok annak a tagállamnak a nemzeti szabályai, ahol a megkeresett bíróság található; ebből következően az egy azonos helyzetre alkalmazandó jogot illetően országonként igen különböző megoldások szülehetnek attól függően, hogy a kérelmet melyik országban nyújtották be.

2.2 A zöld könyv számos jól megválasztott példát hoz fel ezzel kapcsolatban, mind a hatásköri probléma – mely negatív hatásköri összeütközés előidézésével jogmegtagadáshoz vezethet –, mind a megoldások sokfélesége tekintetében. A megoldás azonban lehet, hogy nem felel meg az egyik, vagy mindkét házastárs elvárásainak. Mindenképpen egyfajta jogbizonytalanságot és a kiszámíthatóság hiányát eredményezi egyes esetekben, és felmerülhet a „forum shopping” veszélye (vagyis az eljáró bíróság felek általi megválasztása nemzetközi tárgyú jogviszonyokban), illetve a II: Brüsszeli Rendelet perfüggőségi szabályának köszönhetően a „bíróságra rohanás” veszélye, amikor is az először megkeresett joghatóság az illetékes, ha létezik kapcsoló elv.

2.3 A probléma különösképpen akkor merül fel, ha a házastársaknak sem állampolgársága, sem tartózkodási helye nem közös, vagy bár azonos állampolgárságúak, de olyan országban tartózkodnak, melynek nem állampolgárai.

2.4 Ezekben az esetekben az EGSZB osztja azt a véleményt, hogy némi mozgásteret kellene adni a feleknek az alkalmazandó jog megválasztását illetően, vagy lehetővé kellene tenni az alperes számára, hogy hivatkozhatson az alkalmazandó jogra vonatkozó elvárásaira, illetve, hogy kérhesse az ügy áttételét egy másik joghatósághoz, amellyel a házasságnak a legtöbb objektív kapcsolata lehet. Abban az esetben, amikor a felperes és az alperes által választott joghatóság, illetve az általa alkalmazott általános nemzeti jog eltér, a joghatóság és az alkalmazandó jog meghatározása annak az elsőfokú bíróságnak a hatáskörébe tartozik, amelyhez a felperes először fordult kérésével, és ez sürgősségi eljárás tárgyát képezi

2.5 Azokban az esetekben, ahol az egyetlen kapcsoló elv az egyik fél állampolgársága, a rendelet a házastársak szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság illetékességét írja elő, ahol azonban az alkalmazandó jog lehet, hogy nem felel meg a felek közös elvárásainak (például azon ország jogát kívánják alkalmazni, amellyel a házasságnak szorosabb kapcsolata van).

2.6 Ekkor érvényesülni kellene a felek szabad akaratának – nem helyes megelégedni a kapcsoló elvek mechanikus alkalmazásával. Például meg lehetne engedni a választást a házastársak állampolgársága szerinti jognak vagy az eljáró bíróság szerinti állam jogának („*lex fori*”) az alkalmazása között, de az ügy áttételének lehetősége nélkül.

2.7 Az egyházi bíróság általi kánonjogi érvénytelenítés tekintetében egyes tagállamok kinyilvánították, hogy a Vatikánnal kötött konkordátum vagy egyezmény értelmében (Olaszország, Portugália, Spanyolország, Málta⁽⁴⁾) lehetőség van az ilyen határozatok elismertetésre történő benyújtására a polgári bíróságokhoz; az egyházi jogi érvénytelenítés azonban kollíziós problémát vethet fel más tagállamok nemzeti jogával kapcsolatban, mivel azok nem fogadják el az érvénytelenítés egyházi jogi indokát, illetve eljárásbeli indok alapján⁽⁵⁾.

2.8 A megkeresett államnak abban az esetben, ha anyagi vagy eljárási jogi összeütközés merül fel nemzeti közrendjével vagy az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló Európai Egyezményrel szemben, el kellene utasítania az egyházi határozat végrehajthatóságát vagy elismerését. Ekkor a felperes kezdeményezhessen a házasság felbontására, érvénytelenítésére, vagy különválásra irányuló rendes polgári eljárást. Máskülönben a keresetet benyújtó felek számára nem maradna más megoldás, mint a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához folyamodni, ami indokolatlanul elnyújtaná az eljárást.

⁽⁴⁾ Lengyelország nem jelentette be a Vatikánnal kötött konkordátumát.
⁽⁵⁾ Vö. Emberi Jogok Európai Bírósága, Strasbourg, 30882/96 sz. ügy, 2001.07.26-i határozat, „Pellegrini kontra Olaszország”; a Rota Romana bírósága által másodfokon a házasság semmisségét kimondó határozatot befogadó olasz ítélet érvénytelenítése tekintettel arra, hogy a vatikáni bíróság megsértette a védelemhez való jogot..

2.9 Noha a negatív hatásköri összeütközések száma viszonylag csekély, az EGSZB úgy véli, hogy indokolt lenne e tárgyban egy közösségi kezdeményezés, mivel az ilyen helyzetek egy olyan alapvető jog megsértéséhez vezethetnek, mint amilyen a házasság felbontása, érvénytelenítése vagy különválás kimondása és elrendezése ügyében eljáró illetékes bíróhoz való fordulás lehetősége.

2.10 Ennélfogva el kellene fogadni a kollíziós szabályok harmonizációját, hogy elkerülhető legyen a jog ily módon történő megtagadása.

2.11 Ugyanakkor ezeknek a harmonizált szabályoknak tartalmazniuk kellene egy közrendi záradékot a harmadik országban kimondott, európai vonatkozású határozat elismerése vagy végrehajthatósága vonatkozásában arra az esetre, ha ez a határozat megkérdőjelezne az egyik fél számára egy Európában elismert alapvető jogot vagy más kógens nemzeti közrendi rendelkezést, amire a bíró hivatalból köteles emlékeztetni.

2.12 A közösségi jognak ezenkívül nem kellene elfogadtatnia az összes tagállammal a házasság felbontása, érvénytelenítése vagy különválás ügyében egy harmadik országban kimondott, az Unióban lakó, de tagállami állampolgársággal nem rendelkező felekre vonatkozó ítélet kötelező elismerését előzetes végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás (*exequatur*) nélkül, ha egy másik tagállam előzetesen el is ismerne egy ilyen ítéletet az említett harmadik országgal kötött kétoldalú megállapodás alapján⁽⁶⁾.

2.13 Az EGSZB úgy véli, hogy a bíróság illetékességének elismerését el kellene fogadni közös fellebbezés esetén, feltéve, hogy létezik kapcsoló elv a választott illetékes bírósággal. Közjegyző által kiállított okiratra lenne szükség az elismerésre irányuló közös kérelem benyújtásához.

2.14 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy a válás tényleges következményei – a szülői jogok, a kiskorú gyermekek felügyelete és az örökösödési jogok tekintetében – országoként összehasonlítható tanulmányozás tárgyát kell, hogy képezzék; ezek nem elhanyagolható elemek, amikor fennáll a „bíróságra rohanás” veszélye. Mindenesetre nehéznek tűnik a válás kérdését családi és vagyonjogi következményeitől teljesen eltekintve kezelni, amelyek az alkalmazandó jog vagy a nemzeti joghatóságok joggyakorlata szerint országoként eltérőek lehetnek (például a gyermek odaítélése és a gyermekfelügyelet vonatkozásában), ahogyan azt a zöld könyv is teszi.

⁽⁶⁾ Noha ez magától értetődő, lévén, hogy egy tagország bírósági határozataira alkalmazandó rendeletről van szó, még jobb, ha az esetleges értelmezési problémák elkerülése végett pontosítják.

2.15 A tagállamokat fel kell kérni – ha még nem tették meg –, hogy alaposan vizsgálják meg annak lehetőségeit, hogy milyen alternatív módokat vezethetnének be a konfliktusok rendezésére – mint például európai összetevőt is érintő házasságfelbontás, különválás vagy érvénytelenítés esetén a közvetítést⁽⁷⁾. Ez megkönnyíthetné a peres felek számára az igazságszolgáltatás igénybe vételét és csökkenthetné a per időtartamát.

2.16 Az EGSZB nyitott marad a polgárok és mobilitásuk szempontjából fontos kérdésekre; nyomon fogja követni az

Európai Bizottság által elindított konzultációk eredményeit, csakúgy, mint a továbbiakban elhangzó részletesebb szabályozási javaslatokat; tervbe vehető az új II. brüsszeli rendelet módosítása vagy egy külön a válásra vonatkozó rendelet. Az EGSZB egyébiránt pontosabb adatokat vár a közösségi vonatkozású házasságfelbontási kérelmek országonkénti számáról, a negatív joghatósági konfliktusok számáról és hasonló releváns tényekről. Így konkrétan tudja majd vizsgálni a problémákat egy esetleges jövőbeni, a házasság felbontására alkalmazandó jogra és joghatóságra vonatkozó jogalkotási javaslat esetén.

Brüsszel, 2005. szeptember 28.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽⁷⁾ Zöld könyv a polgári és kereskedelmi konfliktusok rendezésének alternatív módjairól (COM(2002)196)